

Subjekty nejnižších úrovní

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 27. 10. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 27. 10. 2003

Subjekty nejnižších úrovní

Vznik resp. ustavení atomu určitého izotopu prvku je možné také pouze za určitých okolností, totiž takových, které dovolují, aby se tento atom – jako událost-subjekt – mohl k sobě „vrátit“, tj. aby mohl nějakou delší nebo kratší dobu jakoby „trvat“. Za určitých okolností to totiž prostě nedokáže, a pak to znamená, že za takových okolností se atomy nemohou utvářet buď vůbec anebo že okamžitě po utvoření opět zanikají. To ovšem vůbec neznamená, že atomy nejsou založeny na událostech, které se dovedou ustavit i za oněch krajně nepříznivých okolností. Podobné je to i s molekulami, které se někdy mohou vytvářet snadněji a jindy nesnadno, a to podle okolností příznivějších nebo méně příznivých. V obou případech však z toho nevyplývá, že to jsou okolnosti, které produkují atomy nebo molekuly, takže jejich vznik je prostě oněmi okolnostmi určen, dán, kauzálně determinován. Je velmi pravděpodobné, že v samých základech veškeré skutečnosti jsou jakési primordiální události; ale ty ještě nevytvářejí skutečnost, nýbrž teprve jejich vzájemné vztahy, rozumí se dějící se vztahy, tj. jejich akce a reakce. Ale všude tam, kde nějaké akce a reakce jsou možné, se každá událost mění v událost-subjekt, neboť akce i reakce jsou vždy akcemi a reakcemi určitého subjektu. Po vnější stránce asi není mezi nejnižšími subjekty-událostmi význačnějších rozdílů, zejména nejsou druhé subjekty na většinu z nich (pokud nějaké jsou) reagovat; ale nevíme to nijak jistě, že nejsou schopny reagovat vůbec, zvláště na některé odlišnosti výrazně situační, momentální. Všechno se však zdá nasvědčovat tomu, že jádra atomů nejsou schopna sama přímo reagovat na nějaké zvláštní příležitosti, zatímco elektrony jsou událostně mnohem proměnlivější a zejména schopnější si své dráhy bleskově upravovat a pozměňovat. Velmi logicky na to poukázal už v 30. letech Alfred North Whitehead v knížce *Science and the Modern World*. Organická těla vskutku mohou být ve svých funkcích podmíněna obrovskou souhrou elektronů; právě této souhře můžeme rozumět jako projevům života (spíše než všemu tomu, co je výsledkem těchto projevů, tedy celý ten soupis vlastností, příslušných k životu).

(Písek, 031027-5.)